

Overdenking bij Lc 1 vs 5 t/m 25

Overmorgen al vieren we Kerst. Ik merkte dat ik er nog niet echt helemaal voor in de stemming ben. Het gaat zo snel. Een kind kan toch niet zomaar komen? Misschien heb ik het wachten overgeslagen.

En zonder wachten gaat het niet. Er zit een hele tijd tussen het moment dat je weet dat er een kind gaat komen en dat het ook echt geboren wordt. Vroeger sprak men niet over zwanger zijn, maar over in verwachting zijn, een hele mooie uitdrukking eigenlijk die je niet meer vaak hoort. Het woord wachten zit daarin.

Hopen is de moed hebben om te wachten, is een uitspraak van de tjechische schrijver en latere president Vaclav Havel. In de tijd van het communisme zat hij jaren lang gevangen, dus als het gaat om wachten wist hij wist wel waar hij het over had.

Lucas vertelt ons over mensen die al heel lang aan het wachten zijn. Een oude priester en zijn vrouw. Hun hele leven hebben ze geprobeerd om zo goed mogelijk te leven. Om rechtvaardig te zijn, zich te houden aan de geboden en dat vol te houden. Zo zijn ze oud geworden. Kinderen hebben ze niet gekregen en in die tijd stond dat gelijk aan geen toekomst hebben. Wat heeft het hen gebracht dat ze altijd zo braaf hun best hebben gedaan? Nog even, en hun leven zal voorbij zijn.

We zien de oude priester op weg gaan. Het is de beurt van zijn priesterafdeling om een week in de tempel van Jeruzalem dienst te doen. Hij doet wat er van hem wordt verwacht, zoals hij al zijn leven lang gedaan heeft. En dan gebeurt er iets onverwachts. Ineens wordt hij uitgekozen om het reukoffer te brengen. Een belangrijke taak, een geweldige eer. Iets dat je dicht in de buurt brengt van het heilige der heiligen, de verblijfplaats van God. Is hij daar wel klaar voor?

Lucas beschrijft nog meer wachtenden: buiten de tempel staat het volk. Ze wachten tot hij naar buiten zal komen en hen de zegen zal geven. Maar de mensen wachten op nog iets anders dan het gebaar van de priester die toevallig aan de beurt is. Al jaren hopen ze op het einde van de bezetting van de Romeinen. De onvrijheid, het moeten voldoen aan de eisen van vreemde machthebbers die onverschillig zijn voor hun wel en wee, het duurt nu al zo lang, en ze zijn het zo zat. Stond er maar iemand aan het roer die oog had voor wat zij nodig hebben. Er heerst onder het volk onvrede, die misschien is te vergelijken met de onvrede die geleid heeft tot het optreden van de gele hesjes. Hoe het wel moet weten ze niet precies, maar wat ze wel weten is dat ze het anders willen dan het nu is. Ze wachten ergens op en het ongeduld groeit.

En wij zijn deze dagen in afwachting van een feest dat we al heel vaak gevierd hebben. Dat is weer een heel ander soort wachten.

Het is wachten op wat je allang weet wat er gaat komen. Waarvoor je, net zoals alle afgelopen jaren, precies weet wat je regelen moet, met afstreeplijstjes en al. Georganiseerde topdrukke, veel familieafspraken. Of misschien wacht je weer dezelfde eenzaamheid en leegte als vorig jaar. Terwijl verder iedereen het zo gezellig heeft, of in elk geval lijkt dat zo. Misschien zou je ook het liefst, zoals iemand tegen mij zei, vlak voor kerst gaan slapen en dan ergens na nieuwjaar weer wakker worden. Dan is het goddank allemaal voorbij en kun je weer verder.

Stel je voor, je wacht al jaren. Op het vinden van de geliefde die je maar niet tegenkomt. Op de geboorte van een kind dat maar niet komt. Op beterschap na lange periodes van ziekte, op meer ruimte en vrijheid na altijd maar moeten doen wat anderen van je willen, op een beetje vrede in plaats van altijd maar die spanningen, op iets dat jouw leven anders maakt. Maar datgene waar je op hoopt komt maar niet. Het wachten is eigenlijk een soort gewoonte geworden. Ingepast in je leven. Je weet zelf eigenlijk niet meer zo goed dat je dat verlangen diep in je hart nog hebt. Zoals Zacharias dat niet meer weet. En zoals het volk dat voor de tempel wacht tot de priester naar buiten komt het niet meer weet. Daar staan ze rond het heiligdom, waar ze wel een bepaald ontzag voor hebben, maar niet meer echt iets van verwachten.

En dan gebeurt er iets volkomen onverwachts. Zacharias, gekomen om het algemene ritueel uit te voeren, wordt persoonlijk aangesproken en krijgt te horen dat er een einde komt aan zijn wachten en zijn gebed is verhoord. Je leven is niet voorbij, Zacharias integendeel. Er is toekomst. Er zal een kind geboren worden. Een bijzonder kind, niet alleen voor jouzelf maar ook voor anderen. Iemand die weer over God zal spreken. Die God die jij al je leven lang dient Zacharias. Jouw kind zal daar helemaal vol van zijn. Hij zal de mensen vertellen over God, maar dan zo dat God echt voor hen gaat leven. Hij zal hen zeggen dat God Zelf naar hen toe zal komen. Maar dat dat alleen kan gebeuren als ze ook zelf in beweging komen. Hij zal tot de mensen spreken zoals de grote profeten dat deden. Hij zal iemand zijn die zal maken dat mensen God weer serieus nemen en ook zichzelf en anderen serieus nemen. En het is die beweging die het leven anders zal maken.

Twee dingen in het bijzonder worden er door Lukas uitgelicht: er staat dat het kind dat beloofd wordt iemand zal zijn die ouders met hun kinderen zal verzoenen en zondaars tot rechtvaardigheid zal brengen. Blijkbaar hadden ouders en kinderen het toen ook niet altijd gemakkelijk met elkaar en begrepen ze elkaar niet altijd, was er een beweging van toenadering nodig. En zondaars, dat is een zwaar en ouderwets woord, maar wat ermee bedoeld wordt zijn mensen die verkeerde keuze maken terwijl ze de mogelijkheid hebben goede dingen te doen. Wij allemaal dus. Het kind dat geboren zal worden zal mensen aanspreken op de mogelijkheid om het goede te doen, en er vanuit gaan dat mensen ten diepste graag het goede doen. Ook de mensen die iedereen allang heeft opgegeven zal hij

aanspreken op dat verlangen. Voor zulke mensen zal hij zich niet te goed voelen. Hij zal tegen hen en tegen alle mensen zeggen: bekeer je, zoek het goede, want dat kan altijd.

Zacharias die zijn hele leven al bezig met de godsdienst is hoort het aan. En hij kan er helemaal niets mee. Dit geeft zoveel onrust, dit past niet in zijn leven zoals het is geworden. Zijn reactie is er een van afweer: ik zie het niet voor me, laat maar, het hoeft niet meer.

Geloven in de mogelijkheid van de vervulling van je verlangens is heel eng. Het vraagt van je dat je je verlangen serieus neemt en je niet langer verschuilt. En dat maakt kwetsbaar. Geloof geeft steun, wordt altijd gezegd, maar geloof maakt ook kwetsbaar. Het kan heel ontregelend zijn. Het kan van je vragen dat je ophoudt met wachten uit gewoonte en zelf in beweging te komt.

Ondertussen staat het volk nog steeds buiten te wachten. Wat duurt dat ontzettend lang daar met dat reukoffer. Kom op, priester, doe wat je moet doen. Zegen ons, dan kunnen we gaan. Maar als Zacharias tenslotte naar buiten komt is hij helemaal van slag en kan hij geen zegen uitspreken. Ook de mensen voor de tempel raken ontregeld. Zijn ontreddering dwingt hen met elkaar te praten. Ze begrijpen dat er binnen iets is gebeurd, maar niemand weet wat en wat het te betekenen heeft.

Het verhaal vertelt dat Zacharias naar huis gaat en aankomt bij zijn vrouw. En dan begint er opnieuw een tijd van wachten. Maar het is een heel ander soort wachten dan eerder. Elisabeth wordt zwanger. Zij stelt zich wel open voor het onverwachte. En zij begrijpt dat er een einde is gekomen aan jarenlange vernedering en dat er reden is voor hoop. In stilte bereidt ze zich voor op de geboorte van het kind en een nog onbekende toekomst. In verwachting is zij, in alle betekenissen van dat woord.

Hopen is de moed hebben om te wachten, zei Havel. En hij vervolgt: Wachten dat zin heeft omdat het gevoed wordt door hoop en niet door wanhoop, door vertrouwen en niet door hopeloosheid, door nederigheid tegenover de tijd van deze wereld en niet door vrees. Dat wachten leidt niet tot verveling, maar zit vol spanning.

Een dergelijke verwachting is meer dan alleen maar wachten. Het is het leven: het leven als een vreugdevolle deelname aan het wonder van het Bestaan.